

4. Zdravotní péče

Oblast zdravotní péče zahrnuje **činnost zdravotnických lůžkových zařízení i činnost ambulantních ordinací praktických a odborných lékařů**. Informace z oblasti zdravotnictví přebírá ČSÚ z Ústavu zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS), jehož zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví ČR.

Obyvatelé Královéhradeckého kraje navštívili v roce 2018 v přepočtu na jednoho obyvatele **ordinaci ambulantní péče** jedenáctkrát ročně, muži uskutečnili v průměru 9,1 návštěv, zatímco ženy více než 12 návštěv za rok. Nejčastěji navštěvovali muži i ženy ordinace specialistů (více než polovina uskutečněných návštěv ambulantních ordinací celkem). Průměrný vyšší počet návštěv na jednoho obyvatele u všech vybraných odborností ambulantní péče byl zaznamenán u žen.

Tab. 4.1 Ambulantní péče podle vybraných odborností a pohlaví

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

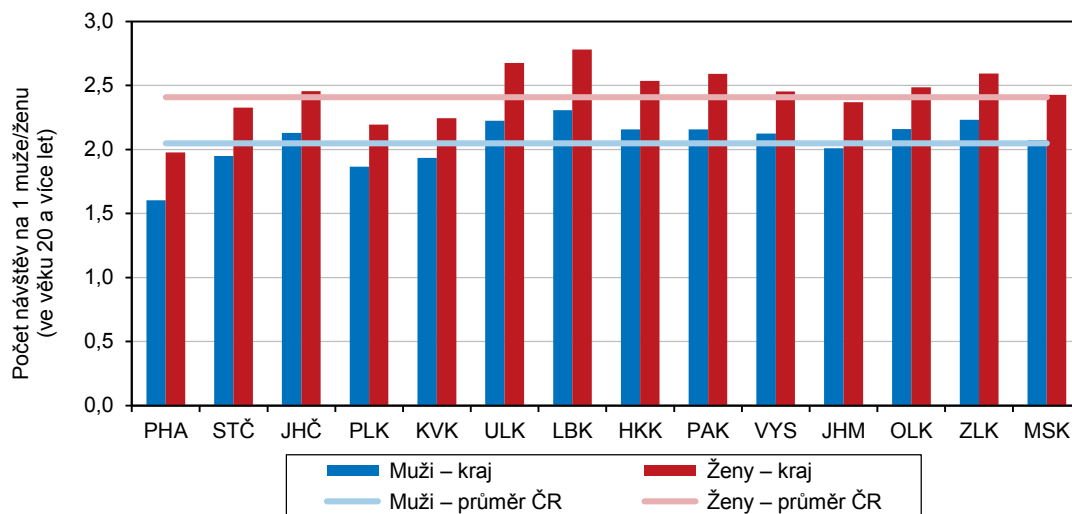
	Návštěvy (kontakty) v zařízeních ambulantní péče na 1 obyvatele				
	2010	2012	2014	2016	2018
	Muži				
Celkem	8,23	8,32	8,50	9,12	9,10
z toho					
praktický lékař pro dospělé (20+)	1,25	1,40	1,46	2,05	2,16
praktický lékař pro děti a dorost (0-19)	2,28	2,41	2,34	2,36	2,35
praktický zubní lékař	1,49	1,50	1,51	1,54	1,51
ambulantní specialisté celkem	4,67	4,61	4,74	4,79	4,73
rehabilitace (fyzioterapeut)	0,60	0,60	0,62	0,67	0,66
	Ženy				
Celkem	11,64	11,77	12,01	12,58	12,43
z toho					
praktický lékař pro dospělé (20+)	1,48	1,71	1,79	2,45	2,53
praktický lékař pro děti a dorost (0-19)	2,38	2,62	2,57	2,53	2,46
praktický zubní lékař	1,77	1,78	1,79	1,83	1,78
ambulantní specialisté celkem	7,32	7,19	7,34	7,29	7,16
rehabilitace (fyzioterapeut)	0,90	0,91	0,95	0,99	0,97

V porovnání s rokem 2010 je patrný trend zvyšující se frekvence návštěv lékařů ambulantní péče, a to jak u mužů, tak i u žen. V posledních osmi letech se nejvíce zvýšil počet návštěv ordinací praktických lékařů pro dospělé (přepočtený na jednoho obyvatele), mírnější nárůst byl patrný u návštěv ordinací praktických lékařů pro děti a dorost, zubních lékařů a fyzioterapeutů, jediný pokles byl v osmileté časové řadě zaznamenán u návštěv žen ordinací ambulantních specialistů.

Průměrným počtem návštěv ordinací ambulantní péče přepočteným na jednoho obyvatele převyšuje kraj celorepublikový průměr, v porovnání se situací v ostatních krajích se na pomyslném žebříčku nachází v první polovině (u mužů čtvrté místo, u žen páté místo). Nejméně návštěv ordinací ambulantní péče bylo u obou pohlaví zaznamenáno v Karlovarském kraji, naopak nejčastěji navštěvovali v průměru ambulantní lékaře obyvatelé Olomouckého kraje (muži i ženy). Při mezikrajském porovnání **průměrného počtu návštěv ambulantních ordinací podle vybraných odborností** se kraj nejlépe umístil v počtu návštěv ordinací zubních lékařů (u žen třetí místo, u mužů páté místo). Pod průměrnou republikovou hodnotou se kraj umístil pouze v návštěvách ordinací ambulantních specialistů, mezi ostatními kraji tak zaujal šesté místo u mužů a osmé místo u žen.

Graf 4.1 Návštěvy (kontakty) v ordinacích praktických lékařů pro dospělé na 1 obyvatele podle pohlaví a kraje bydliště v roce 2018

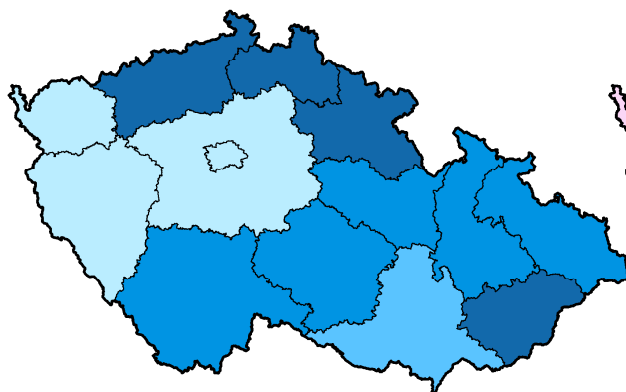
Pramen: ÚZIS

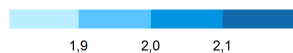
Počtem návštěv ordinací praktického lékaře pro dospělé na jednoho obyvatele byl kraj mírně nad průměrem za celou ČR (u mužů i u žen), v rámci mezikrajského srovnání se zařadil na páté místo u žen a šesté místo u mužů. Nejvyšší četnost návštěv praktického lékaře byla u mužů i žen zaznamenána v Libereckém kraji (1. místo), naopak v Hl. m. Praze navštívili muži i ženy ordinaci praktického lékaře v průměru méně než dvakrát ročně (14. místo).

Návštěvy (kontakty) v ordinacích praktických lékařů pro dospělé podle pohlaví a krajů (průměr let 2016–2018)

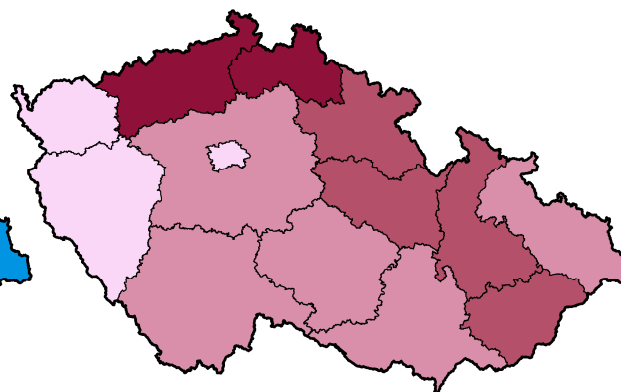
Muži

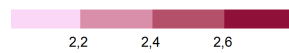
na 1 obyvatele stejného pohlaví a věku 20 a více let

Ženy

na 1 obyvatele stejného pohlaví a věku 20 a více let

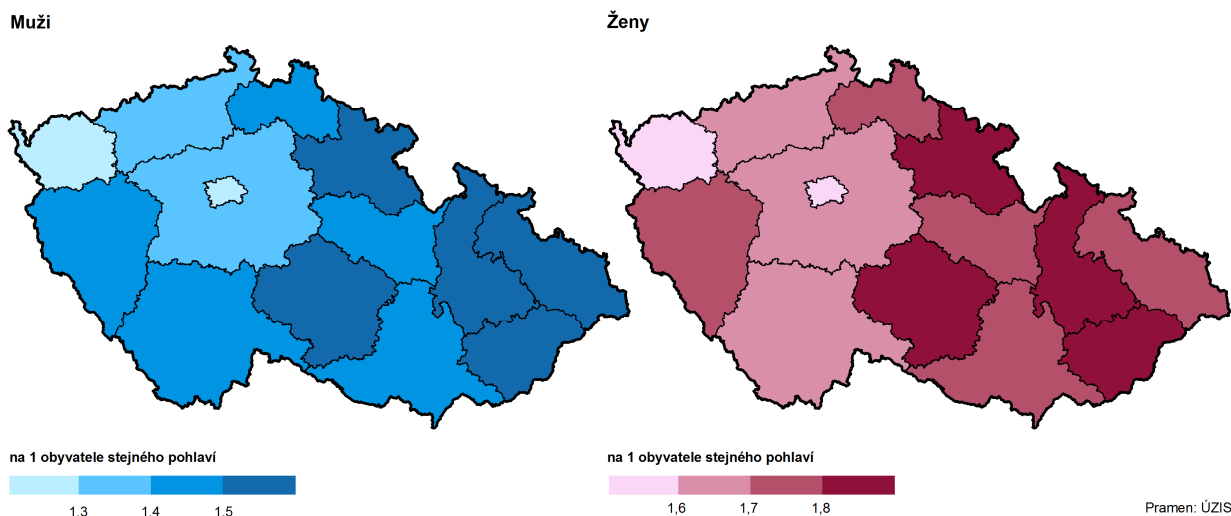

Pramen: ÚZIS

Počtem návštěv v ordinacích praktických zubních lékařů na jednoho obyvatele v roce 2018 kraj opět mírně převyšoval republikový průměr u obou pohlaví. Průměrný počet návštěv u mužů (1,51 návštěv) byl mezi ostatními kraji pátý nejvyšší, ženy se průměrným počtem návštěv zubního lékaře na jednoho obyvatele (1,78 návštěv) umístily na třetím místě. Nejčastěji navštěvovali muži i ženy zubního lékaře ve Zlínském kraji, nejméně pak v Hl. m. Praze.

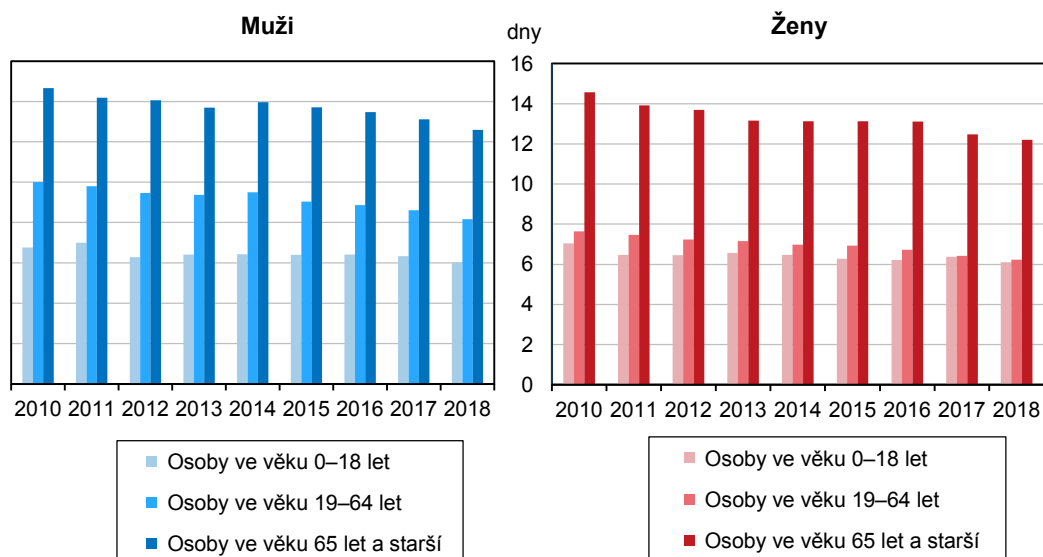
Návštěvy (kontakty) v ordinacích praktických zubních lékařů podle pohlaví a kraje (průměr let 2016–2018)

V **lůžkových zdravotnických zařízeních** bylo v roce 2018 hospitalizováno téměř 78,5 tisíc osob s bydlištěm v kraji, devět z deseti pacientů bylo hospitalizováno v nemocnicích akutní péče, zbývající pacienti pak v ostatních lůžkových zařízeních, poskytujících následnou a dlouhodobou péči. Mezi hospitalizovanými v nemocnicích akutní péče převládaly ženy (55,6 %), podíl žen hospitalizovaných v ostatních lůžkových zařízeních byl ještě vyšší (61,1 %). Při porovnání poměru mezi hospitalizovanými muži a ženami podle věkových skupin byl nejvyšší podíl žen mezi hospitalizovanými v akutní lůžkové péči zaznamenán ve věkové skupině 19 až 64 let, činil více než 60 %. Ve věkové skupině 0 až 18 let převládali mezi hospitalizovanými muži, jejich podíl na hospitalizovaných celkem byl téměř 53%.

Graf 4.2 Průměrná ošetrovací doba osob hospitalizovaných v nemocnicích akutní péče podle pohlaví v Královéhradeckém kraji

Pramen: ÚZIS

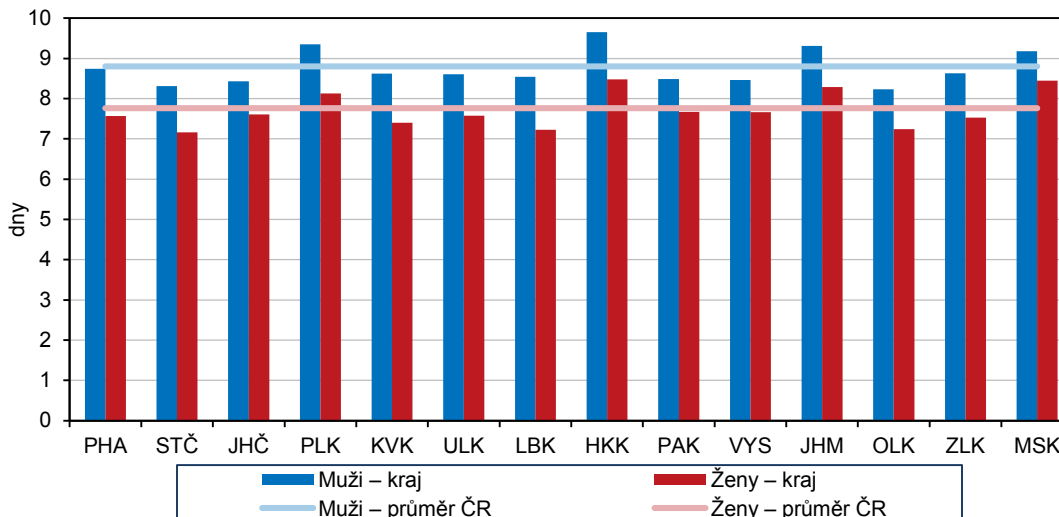

Průměrná ošetrovací doba hospitalizovaných v nemocnicích akutní péče rostla u mužů i žen se stoupajícím věkem, zatímco ve věkové skupině 0 až 18 let průměrná ošetrovací doba v roce 2018 trvala 6 dní u mužů i u žen, ve věkové skupině nad 65 let byla u mužů i u žen dvojnásobná. V porovnání s rokem 2010 je

patrný trend zkracování průměrné ošetrovací doby u všech věkových skupin mužů i žen, nejvýraznější snížení průměrné ošetrovací doby bylo zaznamenáno u žen ve věkové skupině 65 a více let, kde průměrná ošetrovací doba klesla o 2,4 dne.

Graf 4.3 Průměrná ošetrovací doba osob hospitalizovaných v nemocnicích akutní péče podle pohlaví a kraje v roce 2018

Pramen: ÚZIS

Při porovnání průměrné ošetrovací doby hospitalizovaných na akutním lůžku v krajích ČR je patrné, že muži jsou na lůžku akutní péče ošetrováni ve všech krajích déle než ženy. Nejnižší rozdíl byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji, kde byli muži ošetrováni na akutním lůžku v průměru pouze o 0,7 dne déle než ženy, naproti tomu v Libereckém kraji byl rozdíl v průměrné ošetrovací době 1,3 dne ve prospěch mužů. Královéhradecký kraj zaujal v délce ošetrovací doby v akutní péči první místo mezi ostatními kraji a to jak u mužů, tak u žen, průměrná ošetrovací doba byla v porovnání s průměrnou ošetrovací dobou za celou ČR o 0,8 dne vyšší u mužů a o 0,7 dne vyšší u žen.

Zdravotní stav

Zdravotní stav zahrnuje tělesnou, duševní i sociální stránku lidského života, údaje o zdravotním stavu populace jsou získávány z Národního zdravotnického informačního systému (NZIS). Pro informace o rozsahu a příčinách nemocnosti a úmrtnosti je používána Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených problémů (MKN-10).

Mezi základní ukazatele hodnocení zdravotního stavu obyvatelstva patří statistické údaje o tzv. civilizačních chorobách, které jsou především důsledkem změny životního stylu v posledních desetiletích. Mezi **nejčtenější chronická onemocnění** v populaci patří u mužů i u žen hypertenzní nemoci. V roce 2018 bylo na jeden tisíc obyvatel zaznamenáno 220 případů hypertenzních nemocí u mužů a 234 případů u žen. V porovnání s rokem 2014 počet případů hypertenzních nemocí vzrostl u mužů o 13 procentních bodů, u žen o 9 procentních bodů. U ischemických nemocí srdečních je patrný klesající trend u mužů i u žen v posledních třech sledovaných letech, stejně tak u cévních nemocí mozku.

Tab. 4.2 Pacienti s vybraným chronickým onemocněním

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

na 1 000 obyvatel

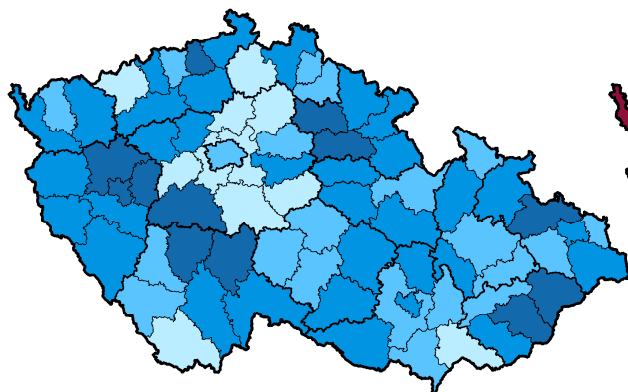
	2014	2015	2016	2017	2018
	Muži				
hypertenzní nemoci	194,0	212,1	216,9	219,5	219,8
ischemické nemoci srdeční	64,9	69,9	67,8	67,0	65,4
cévní nemoci mozku	21,7	22,4	22,1	21,3	21,2
	Ženy				
hypertenzní nemoci	215,0	230,2	233,9	236,2	234,4
ischemické nemoci srdeční	60,5	60,2	56,9	56,0	52,4
cévní nemoci mozku	24,5	24,4	24,0	21,9	21,7

Počet nově hlášených případů zhoubných novotvarů se v ČR dlouhodobě zvyšuje, což částečně souvisí se stárnutím populace ČR (stoupá průměrný věk, respektive naděje dožití při narození), zároveň se neustále zlepšuje diagnostika zhoubných novotvarů a celková kvalita lékařské péče, která znamená, že stále více osob se dožívá vyššího věku, kdy je riziko nádorového onemocnění nejvyšší.

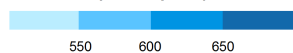
V Královéhradeckém kraji bylo v relativním vyjádření (průměr let 2012 až 2016) nově hlášeno 647,5 případů zhoubných novotvarů u mužů (na sto tisíc obyvatel stejného pohlaví) a 551,1 případů u žen. Incidence zhoubných novotvarů byla u mužů druhá a u žen třetí nejvyšší mezi ostatními kraji. V rámci meziokresního srovnání bylo nejvíce nových případů zhoubných novotvarů u mužů i u žen zjištěno v okrese Jičín, kde byl počet nových případů u mužů o 87 případů vyšší než krajský průměr, u žen překročil počet nových případů na sto tisíc obyvatel krajskou průměrnou hodnotu o 53 případů. Nejmeně zhoubných novotvarů bylo v relativním vyjádření vykááno v okrese Trutnov (601,7 případů u mužů a 528,5 případů u žen).

Incidence zhoubných novotvarů podle pohlaví a okresů (průměr let 2012–2016)

Muži

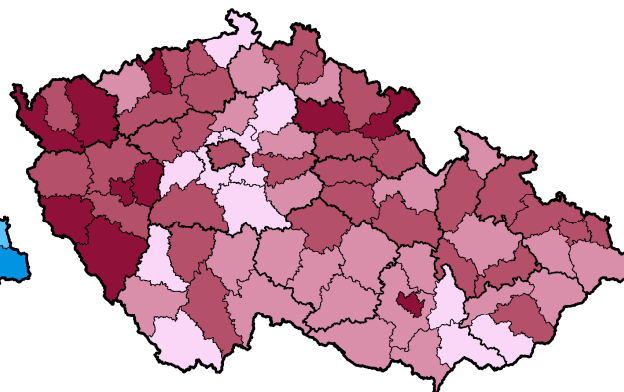

na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

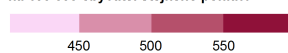

550 600 650

Ženy

na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

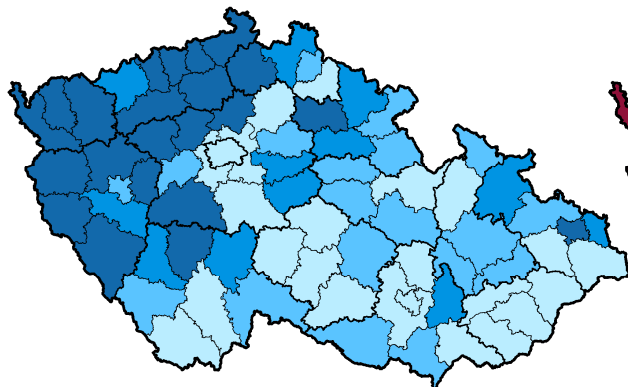
450 500 550

Pramen: ÚZIS

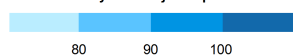
Incidence zhoubných novotvarů průdušky, průdušnice a plíce byla u mužů více než dvojnásobná než u žen. U mužů bylo v relativním vyjádření nově hlášeno 93,2 případů (4. místo mezi kraji), zatímco u žen pouze 39,2 případů na sto tisíc obyvatel (7. místo). Z okresů kraje bylo nejvíce nových případů novotvarů průdušky, průdušnice a plíce u mužů zaznamenáno v okrese Jičín (101,6 případů), u žen pak v okrese Trutnov (44,3 případů). Nejmenší výskyt tohoto onemocnění byl u mužů i u žen vykáán v okrese Rychnov nad Kněžnou.

Incidence zhoubného novotvaru průdušek, průdušnice a plic podle pohlaví a okresů (průměr let 2012–2016)

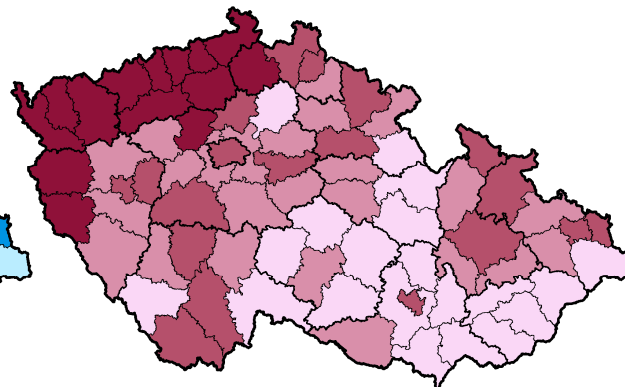
Muži

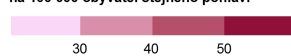
na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

Ženy

na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

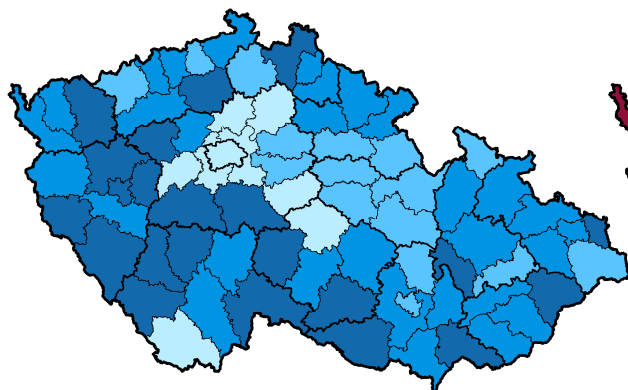

Pramen: ÚZIS

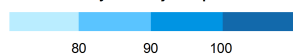
Nově hlášené případy zhoubných novotvarů tlustého střeva a konečníku u mužů (90,2 případů na sto tisíc obyvatel) zařadily kraj na jedenácté místo, 61,7 případů u žen znamenalo páté místo mezi ostatními kraji. V meziokresním srovnání zaujal první místo (nejvíce nových případů) okres Náchod, kde bylo v průměru zaznamenáno 94,8 případů u mužů a 67,7 případů u žen. Nejméně nových případů bylo u mužů hlášeno v okrese Rychnov nad Kněžnou (85,1 případů), u žen v okrese Trutnov (57,1 případů)

Incidence zhoubného novotvaru tlustého střeva a konečníku podle pohlaví a okresů (průměr let 2012–2016)

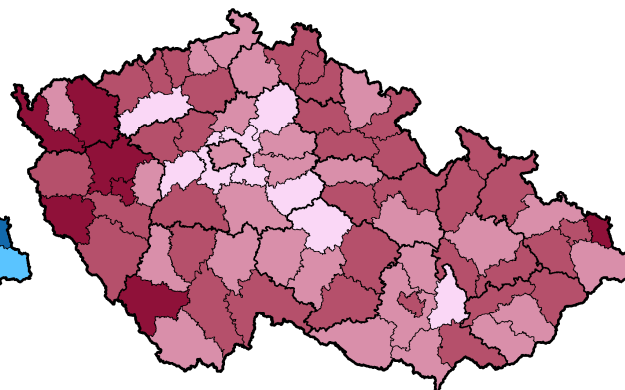
Muži

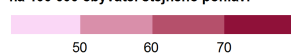
na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

Ženy

na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

Pramen: ÚZIS

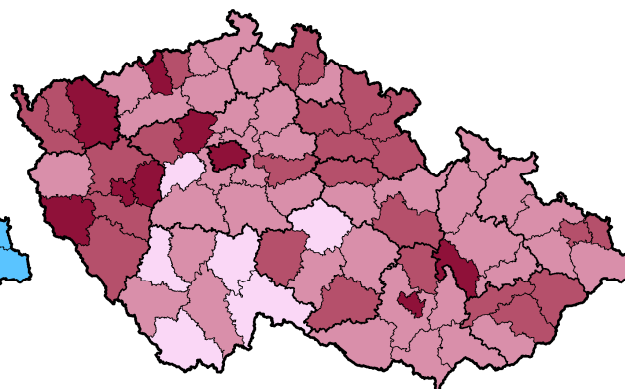
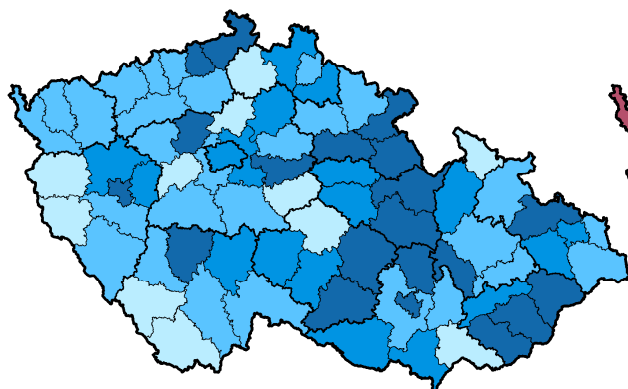
Nejvyšší incidence zhoubných novotvarů na sto tisíc obyvatel u mužů i u žen připadala na **zhoubné novotvary prostaty a prsu**, u mužů bylo v kraji hlášeno 142,6 případů, u žen 140,5 případů. Počty nových případů zhoubných novotvarů prostaty v mezikrajském srovnání odpovídaly pátému místu, zhoubné novotvary prsu pak čtvrtému místu mezi kraji ČR. Z okresů kraje bylo nejméně nových případů zhoubných novotvarů prostaty i prsu vykázano v okrese Trutnov (113,1 případů u mužů a 133,1 případů u žen), nejvíce nových případů u mužů zaznamenal okres Rychnov nad Kněžnou (162,4 případů), u žen okres Náchod (147,4 případů).

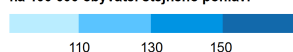
Incidence zhoubného novotvaru prostaty u mužů a zhoubného novotvaru prsu u žen podle okresů (průměr let 2012–2016)

Muži

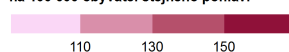
Ženy

na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

na 100 000 obyvatel stejného pohlaví

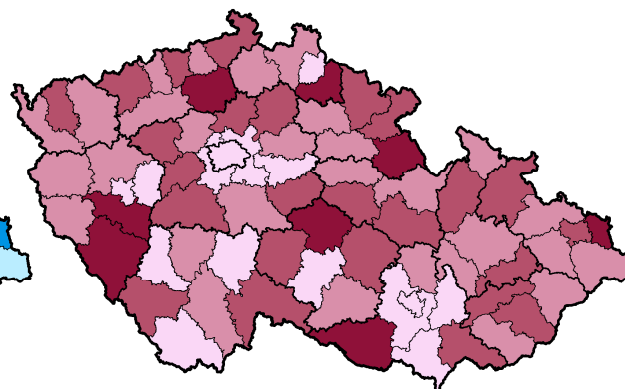
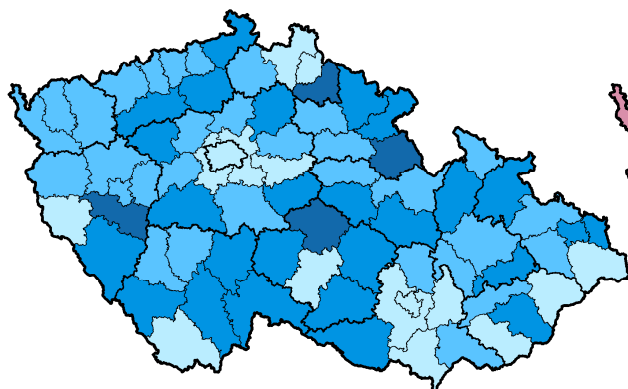
Pramen: ÚZIS

Na **diabetes mellitus** bylo v kraji k 31. 12. 2018 léčeno více než 57 tisíc pacientů, podíl mužů a žen mezi diabetiky byl vyrovnaný, lišil se o 0,6 procentních bodů. Počet léčených diabetiků v posledních letech stoupá (pouze v porovnání s rokem 2017 byl zaznamenán nepatrný meziroční pokles), v kraji se od roku 2014 zvýšil počet diabetiků mužů o 8 % (třinácté místo mezi kraji), u žen byl zaznamenán mírnější nárůst o 6,7 %, přesto byl mezi kraji třetí nejvyšší. Trend nárůstu počtu diabetiků je patrný ve všech krajích ČR, u mužů se nejvíce rozrostly ve sledovaném období řady diabetiků v Hl. m. Praze (nárůst o 13,6 %), mezi ženami nejvíce stoupl počet léčených diabetiček v Jihočeském kraji (nárůst o 9,6 %). I mezi okresy kraje byly z hlediska pohlaví počty diabetiků víceméně vyrovnané, největší rozdíl v podílu žen a mužů byl zaznamenán v okrese Trutnov (48,3 % mužů a 51,7 % žen).

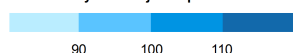
Léčení diabetici podle pohlaví a okresů (průměr let 2016–2018)

Muži

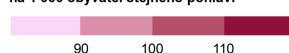
Ženy

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

Pramen: ÚZIS

Dočasná pracovní neschopnost

Pro analýzu zdravotního stavu populace podle pohlaví mají velký význam statistické údaje o **dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz**, které Český statistický úřad zpracovává z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ).

Tab. 4.3 Dočasná pracovní neschopnost pro nemoc a úraz podle okresů v roce 2018

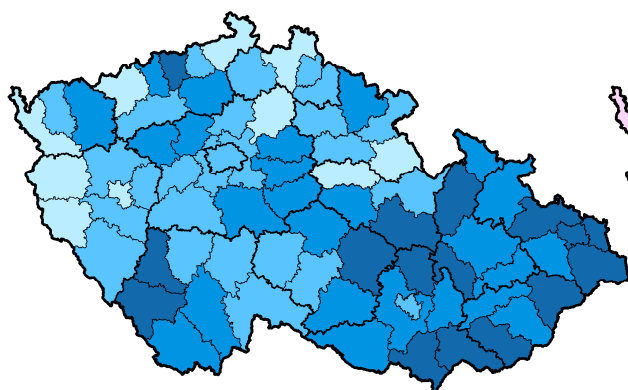
Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

Kraj, okresy	Průměrný počet osob nemocensky pojištěných	Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti				Průměrný denní stav dočasně práce neschopných celkem v osobách
		celkem	v tom pro			
			nemoc	pracovní úrazy	ostatní úrazy	
Muži						
Královéhradecký kraj	105 338	4,24	3,36	0,26	0,63	4 466
Hradec Králové	37 589	3,81	2,96	0,27	0,57	1 431
Jičín	14 171	4,42	3,56	0,23	0,63	627
Náchod	18 378	4,68	3,73	0,29	0,66	860
Rychnov nad Kněžnou	16 859	4,13	3,35	0,16	0,61	696
Trutnov	18 342	4,65	3,64	0,29	0,72	852
Ženy						
Královéhradecký kraj	95 251	5,16	4,60	0,11	0,45	4 917
Hradec Králové	35 587	4,49	3,98	0,09	0,42	1 597
Jičín	13 565	5,85	5,31	0,12	0,42	793
Náchod	18 606	5,90	5,26	0,12	0,52	1 098
Rychnov nad Kněžnou	10 843	5,14	4,57	0,08	0,50	558
Trutnov	16 650	5,24	4,66	0,13	0,45	872

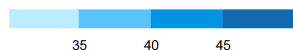
V kraji bylo v roce 2018 průměrně nemocensky pojištěno více než 200 tisíc osob, z toho 105 tisíc mužů a 95 tisíc žen. Na sto nemocensky pojištěných mužů připadlo v průměru 42,3 nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti, na sto nemocensky pojištěných žen to bylo 45,9 případů. Ženy byly v pracovní neschopnosti v průměru déle než muži, jeden nově hlášený případ dočasné pracovní neschopnosti trval u žen v průměru 41,1 kalendářních dnů, u mužů byl nově hlášený případ v průměru o 4,5 kalendářního dne kratší (36,6 dne).

Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti podle pohlaví a okresů v roce 2018

Muži

kalendářní dny

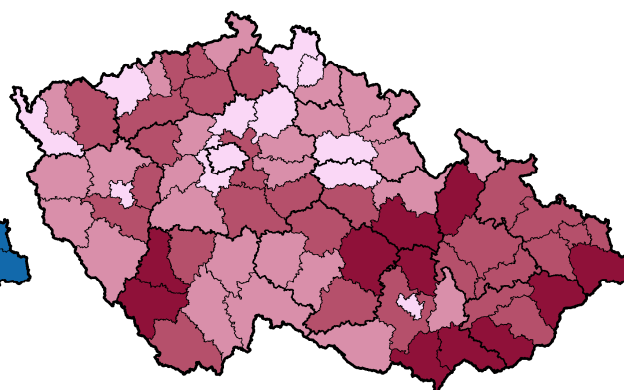

35

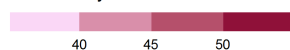
40

45

Ženy

kalendářní dny

40

45

50

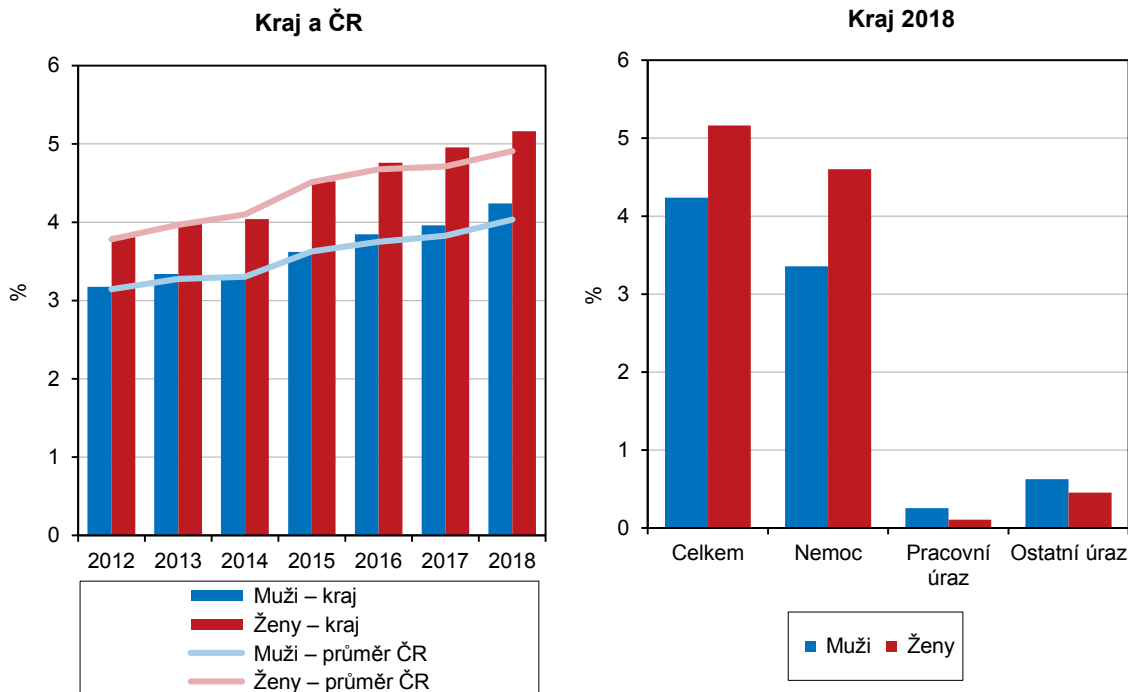
Zdroj: ČSÚ

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti udává, kolik osob ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz. Z genderového pohledu je zřejmé, že ženy jsou v dočasné pracovní neschopnosti více než muži především z důvodu nemoci, průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti z důvodu nemoci bylo u žen o 1,25 procentních bodů vyšší než u mužů. Více mužů než žen bylo naopak v pracovní neschopnosti pro pracovní úraz a ostatní úraz, průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti pro pracovní úraz a ostatní úraz bylo u mužů vyšší než u žen o 0,15 procentních bodů,

resp. o 0,17 procentních bodů. Mezi okresy kraje bylo průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti celkem nejnižší u mužů i u žen v okrese Hradec Králové, nejvyšší u obou pohlaví v okrese Náchod. U mužů se v okresech kraje pohybovalo v rozmezí 3,81 % až po 4,68 %, u žen dosahovalo hodnot 4,49 % až 5,9 %.

Graf 4.4 Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti podle pohlaví a důvodu v Královéhradeckém kraji

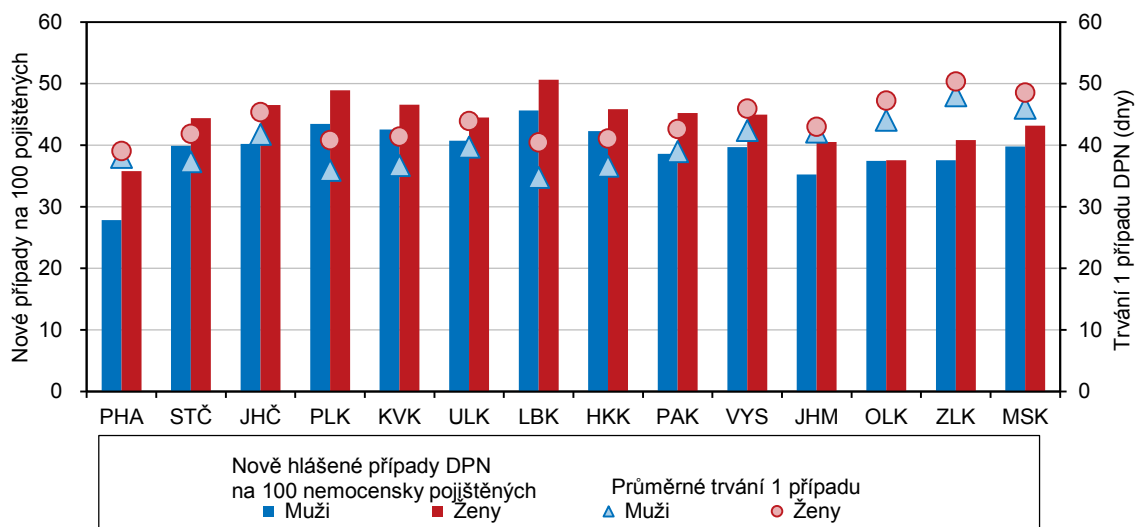
Pramen: ČSSZ

V porovnání s rokem 2010 je patrné, že průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti dlouhodobě stoupá u mužů i u žen, jediný pokles byl ve sledovaném období zaznamenán u průměrného procenta dočasné pracovní neschopnosti z důvodu pracovního úrazu u mužů. V roce 2018 bylo průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti u mužů o 0,2 procentních bodů nad republikovým průměrem, u žen bylo o 0,26 procentních bodů vyšší, než průměr za ČR.

Graf 4.5 Dočasná pracovní neschopnost (DPN) pro nemoc a úraz podle pohlaví a krajů v roce 2018

Pramen: ČSSZ

Při porovnání základních ukazatelů pracovní neschopnosti podle krajů lze konstatovat, že ženy jsou ve všech krajích ČR častěji v dočasné pracovní neschopnosti než muži, tzn., že na sto nemocensky pojištěných žen připadá více nových případů dočasné pracovní neschopnosti, zároveň jsou v dočasné pracovní neschopnosti déle než muži, průměrná doba trvání jednoho případu je u žen vyšší než u mužů. Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců patřil v Královéhradeckém kraji k těm vyšším (u mužů čtvrté místo, u žen páté místo). V Hl. m. Praze, kde byl počet nových případů nejnižší, bylo na sto pojištěnců mužů hlášeno o 14,5 případů méně než v Královéhradeckém kraji, na sto pojištěných žen bylo hlášeno o 10 případů méně. Nejvíce nových případů dočasné pracovní neschopnosti na sto pojištěných bylo v roce 2018 hlášeno v Libereckém kraji, u mužů se jednalo o 45,7 nových případů, u žen pak o 50,6 nových případů dočasné pracovní neschopnosti.

Průměrné trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti bylo v kraji u mužů i u žen v porovnání s ostatními krajů spíše nižší (ženy 11. místo, muži 12. místo). Nejkratší doba trvání jedné pracovní neschopnosti byla u žen vykázána v Hl. m. Praze (39,1 dne), u mužů v Libereckém kraji (34,8 dne). Nejdéle byli muži i ženy v průměru v jedné pracovní neschopnosti ve Zlínském kraji (50,4 dne u žen a 48,1 dne u mužů).

